

עפ"ת 1630/08/18 - מרואן סעיד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 1630-08-18 סעיד נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ערן קוטון

מערער מרואן סעיד

נגד

מדינת ישראל משיבה

פסק דין

כללי

1. המערער הורשע בבית משפט השלום בחיפה (להלן: "**בית משפט קמא**") בביצוע עבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים אשר יוחסה לו בכתב האישום כפי שתוקן.

2. לפי עובדות כתב האישום בטרם תוקן, בתאריך 5.6.14 בסמוך לשעה 02:27, נהג המערער ברכב פרטי ונעצר בידי שוטרים. המערער נהג בהיותו שיכור בכך שבדוגמא של ליטר אוויר נשוף נמצא בגופו ריכוז אלכוהול בכמות של 645 מיקרוגרם.

ההליך בבית משפט קמא

3. ביום 6.12.16 כפר המערער במיוחס לו והדין נקבע לשמיעת הוכחות. במועד ההוכחות הוצג לבית משפט קמא הסדר טיעון בגדרו חזר בו המערער מהכפירה כתב האישום תוקן והמערער הודה במיוחס לו. כן הוסכם כי יוארך מאסר מותנה התלוי ועומד כנגד המערער. באותו מועד, 4.5.17, ביקש המערער כי רישיונו ייפסל עד תום ההליכים, ונאמר כי אין בידו רישיון נהיגה. כן התבקש בית משפט קמא לפטור את המערער מחובת הפקדה.

בית משפט קמא פסל את המערער מלהחזיק או להוציא רישיון נהיגה עד תום ההליכים המשפטיים המתנהלים כנגדו בתיק שלפניו, וזאת בכפוף לפסילות אחרות במידה וקיימות. נקבע כי ככל שקיימות פסילות נוספות, הפסילה עד תום ההליכים תצטבר להן. בית משפט קמא לא פטר את המערער מחובת הפקדת רישיון הנהיגה.

4. ביום 24.8.17, לאחר מספר דחיות, טענו הצדדים לעונש ונגזר דינו של המערער.

בטיעוני ציין ב"כ המערער, בין היתר, כי רישיונו של המערער יוחזר והוא לא יצטרך לקבל רישיון חדש. נמסר כי המערער מרצה פסילה בימים אלו וכדי שלא יידרש לקבל מחדש רישיון, התבקש בית משפט קמא לדחות את הפסילה לחודש נובמבר 2017. לאחר מתן גזר הדין אף התבקשה דחייה קצרה נוספת.

בגזר הדין עמד בית משפט קמא על חומרת העבירה שנעברה אשר יש בה לסכן את ציבור המשתמשים בדרך ואת המערער עצמו. בית משפט קמא החליט לכבד את הסדר הטיעון בהיותו סביר בנסיבות העניין. בית משפט קמא הטיל על המערער רכיבי ענישה שונים, לרבות פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 11 חודשים בפועל, בחופף להפעלת פסילה מותנית בת 4 חודשים מהרשעה קודמת, כך שסך הכול ירצה המערער 11 חודשי פסילה בפועל. נקבע כי ריצוי הפסילה יחל לא יאוחר מיום 1.11.17.

5. בגזר הדין הסביר בית משפט קמא למערער "כי עליו להפקיד את רישיונו - גם אם פקע תוקפו - במזכירות בית המשפט, ואם אין בידיו רישיון נהיגה עליו להפקיד תצהיר ערוך כדין".

בהמשך כאמור, נוכח בקשת המערער, החליט בית משפט קמא כי ריצוי הפסילה יחל לא יאוחר מיום 7.11.17.

ההליכים לאחר גזר הדין

6. ביום 21.5.18, כשבעה חודשים לאחר המועד בו אמורה היתה הפסילה להתחיל, הגיש המערער לבית משפט קמא בקשה "דחופה" (להלן: "**הבקשה הראשונה**") להורות למזכירות להנפיק עבורו אישור הפקדה החל מיום 1.11.17.

בבקשה טען המערער כי התנהל בעניינו הליך אחר (להלן: "**ההליך הקודם**") בפ"ל 9814-08-15, בגינו נפסל רישיונו לשנים-עשר חודשים (בהמשך קוצרה התקופה לעשרה חודשי פסילה במסגרת ערעור). הפסילה היתה אמורה להסתיים ביום 1.11.17. רישיון הנהיגה הופקד בגדרי אותו הליך והיה כבר מופקד בעת גזירת הדין בהליך מושא הערעור שהתנהל בבית משפט קמא. לפיכך לא חלה על המערער חובת הפקדה גם כאן, אלא רק הפנית תשומת לב המזכירות לכך שרישיונו הופקד. המערער לא הפנה תשומת לב המזכירות לכך. לכן התבקש בית משפט קמא להורות על הנפקת אישור הפקדה מיום 1.11.17 הוא יום סיום הפסילה בהליך הקודם.

ביום 22.5.18 דחה בית משפט קמא את הבקשה הראשונה. בית משפט קמא קבע -

"אישור הפקדה בתיק זה יונפק ע"י המזכירות ביום שבו הנאשם יפקיד את רישיונו בתיק זה. שעה שהנאשם לא הסב את תשומת לב המזכירות לכך שרישיונו היה מופקד בתיק אחר, אין לו אלא להלין על עצמו. היות והנאשם היה מיוצג ע"י עורך דין בהליך הנוכחי, אינני מוצאת סיבה לכך שהיה יכול להניח שאינו צריך להפקיד רישיון בתיק הנוכחי, וזאת מבלי להכריע האם הטיעון שלו בהקשר זה נכון הוא".

7. בחלוף כשלושה שבועות, ביום 14.6.18, הגיש המערער בקשה לעיון חוזר בהחלטת בית משפט קמא מיום 22.5.18.

בבקשה הפנה המערער לפרוטוקול הדיון שהתקיים ביום 4.5.17 בו ביקש המערער לפסול את רישיונו עד תום ההליכים, הצהיר כי אין בידיו רישיון, וביקש לפטור אותו מחובת הפקדה. בית המשפט אכן פסל אותו מלנ ג ד תום ההליכים בכפוף לפסילות אחרות. על פי הטענה המערער מסיק כי בית המשפט הסתפק בהצהרה והורה

על ריצוי הפסילה מאותה עת, בכפוף לפסילות נוספות. במצב דברים זה יש לראות כי רישיון המערער הופקד כבר ביום 4.5.17 ולכן יש להורות למזכירות להנפיק אישור הפקדה מיום 4.5.17.

8. בהחלטה שניתנה ביום 18.6.18 דחה בית משפט קמא את הבקשה לעיון חוזר.

בית משפט קמא ציין בהחלטתו שהוטל על המערער עונש פסילה בפועל מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה לתקופה בת 11 חודשים. בחלוף כתשעה חודשים ממועד מתן גזר הדין הגיש המערער את הבקשה הראשונה. הבקשה נדחתה שכן לא נמצא טעם לסטות מהוראות הדין בהקשר זה, וכי אם המערער לא החזיק ברישיון נהיגה במועד בו ניתן גזר הדין היה עליו בהתאם להוראות הדין להגיש תצהיר מתאים חלף הפקדת הרישיון. נקבע כי בתיק שבו ניתן גזר דין כעשרה חודשים קודם לכן, ואשר פסק הדין בו הפך זה מכבר לחלוט (תוך שהן המועדים לתיקון כלשהו של פסק הדין והן להגשת ערעור על פסק הדין חלפו זה מכבר), לא ניתן להמשיך ולהגיש בקשות חוזרות ונשנות. בהחלטה שניתנה ביום 4.5.17 נפסל רישיונו של המערער מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה עד תום ההליכים המשפטיים. אומנם בא-כוחו ביקש באותו מעמד לפטור את המערער מהחובה להפקיד רישיון, אך לא ניתנה החלטה כלשהי בהקשר זה. באם סבור היה המערער כי נפלה טעות סופר בהחלטה היה עליו להגיש, בתוך המועדים הקצובים בדין, בקשה מתאימה. המערער לא עשה כן. כך גם במעמד מתן גזר הדין ניתן היה להעלות את מכלול הטענות המועלות בבקשה. דהיינו, כי רישיון הנהיגה הופקד בתיק אחר, ועל כן יש לראות במערער כמי שהפקיד רישיון נהיגה, ויש לפטור אותו מהחובה להפקיד את הרישיון בתיק הנוכחי. משניתן גזר הדין, היה ניתן לבקש לתקן בו טעות סופר, בהתייחס להפקדת הרישיון, ככל שהמערער סבר כי קיימת טעות סופר בגזר הדין. אך שוב, הדבר לא נעשה. משלא נכללו הוראות בגזר הדין הפוטרות את המערער מהחובה להפקיד את הרישיון בתיק הנוכחי, היה עליו לפעול בהתאם להוראות הדין. היה עליו להפקיד את רישיון הנהיגה בתיק הנוכחי, או (ככל שהדבר אפשרי על פי דין) להגיש תצהיר מתאים חלף הפקדת הרישיון. משעה שהמערער לא עשה כן, אין מקום להוציא עבורו אישור הפקדה הנושא תאריך רטרואקטיבי.

הערעור

9. המערער ממאן להשלים עם החלטת של בית משפט קמא שניתנה בגין הבקשה לעיון חוזר וביום 1.8.18 הגיש את הערעור דנן.

בהודעת הערעור צוין כי המערער הפקיד את רישיונו ומדובר בטעות בהיסח הדעת. החלטת בית המשפט קמא גורמת למערער נזק רב, שכן הוא עובד ומתפרנס כנהג. על מנת לצמצם נזקיו ביום 9.7.18 הפקיד המערער את רישיונו בסמוך לידיעתו כי בית משפט קמא דחה את בקשתו מושא הערעור.

נטען כי אינטרס הציבור לא ייפגע מקבלת בקשתו של המערער. המערער לא נהג בכל התקופה שחלפה. אי קבלת הערעור יש בה כדי להטיל עונש מעבר לזה שנגזר עליו בבית משפט קמא. המערער עבר הליך שיקומי ארוך ועבר מבחנים עיוניים שמוכיחים את כשירותו לשוב ולנהוג.

10. בדיון הגיש ב"כ המערער מסמך חתום בידי ראש המועצה המקומית ביישוב מגורי המערער המתייחס לנסיבותיו האישיות הקשות של המערער. כן הפנה ב"כ המערער לפסיקת בית המשפט העליון בבש"פ

9075/12 ג'אבר נ' מדינת ישראל (14.4.14) (להלן: "עניין ג'אבר" או "הלכת ג'אבר") וביקש ליישמה גם על עניינו של המערער.

המשיבה ביקשה לדחות את הערעור וסבורה היא כי בקשת המערער עומדת בניגוד לדין.

דין והכרעה

11. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי עניינו של המערער.

12. זה המקום לציין ולהדגיש כי גזר דינו של המערער והחלטותיו של בית משפט קמא ניתנו לאחר פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין ג'אבר. בגזר הדין ציין בית משפט קמא בנוכחות המערער במפורש כי **"עליו להפקיד את רישונו - גם אם פקע תוקפו - במזכירות בית המשפט, ואם אין בידיו רישיון נהיגה עליו להפקיד תצהיר ערוך כדן"**. מכאן שידע המערער על אודות חובתו להפקיד את רישיון הנהיגה או תחליפו, בהתאם לגזר הדין. אי הפקדת רישיון הנהיגה במהלך התקופה אותה קצב בית משפט קמא (עד ליום 1.11.17 או 7.11.17) מהווה ראשית לכל הפרת הוראתו הברורה של בית משפט קמא.

13. נוסף על כך יש באי הפקדת רישיון הנהיגה משום הפרה ברורה של הוראת הדין המפורטת בתקנה 557(ה) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה") לפיה -

"המציא בעל הרישיון את הרישיון לרשות לפי חלק זה, וחלה עליו, בשל פסילה אחרת, חובה להמציאו פעם נוספת לרשות לפי חלק זה, ימציא לה אישור על ההמצאה הקודמת, שנתנה לו הרשות שלה המציא את הרישיון, ומירוצ תקופת הפסילה הנוספת לא יתחיל לפני שהמציא את האישור כאמור".

14. הלכת ג'אבר ניתנה בגין בקשה לחישוב תקופת פסילה ויש לקרוא אותה על רקע נתונים העובדתיים. הלכת ג'אבר לא ביטלה את הוראת הדין לפיה נהג שנפסל והפקיד רישיון נהיגה בידי הרשות מחויב להודיע על כך משנפסל פעם נוספת. על המערער חלה חובה להפקיד באופן נפרד את רישיון הנהיגה או תחליפו בכל אחד מההליכים במסגרתם הוטלה עליו כל פסילה ופסילה, על מנת שירוצו במצטבר זו לזו. סוגיה זו באה לביטוי בתקנה 557(ה) שלעיל אשר תוקנה קודם להלכת ג'אבר.

15. בהלכת ג'אבר נמנע בית המשפט העליון מפרשנות מרחיבה שלא נמצא לה בסיס בתקנה 557(ב) לתקנות התעבורה לפיה -

"הוכח על פי תצהיר לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, למזכיר של בית המשפט שהרשיע בעל רישיון נהיגה, או לקצין משטרה או לרשות הרישוי, לפי הענין, כי רישונו של בעל רישיון נהיגה שנפסל כאמור בחלק זה אבד ואין בידו כל עותק של הרישיון, יתחיל מירוצ תקופת הפסילה מיום שהומצאה ההצהרה לרשות שהטילה אותה".

בית המשפט העליון ציין מפורשות כי הדבר מסור למתקין התקנות אשר "ברצותו יחייב וברצותו יפטור". בית המשפט העליון התייחס לתיקון (מס' 6) התשע"א-2011, במסגרתו הותקנה תקנה 557(ה) בכל הנוגע לחובת המצאת רישיון נהיגה פעם נוספת לאחר שהומצא כבר בעבר בשל פסילה קודמת, וקבע כי ניתן להסתפק בהמצאת "אישור על ההמצאה הקודמת".

כב' המשנה לנשיא, השופטת נאור (כתוארה אז), ציינה "זאת, להבדיל ממקרה של הפקדת תצהיר בדבר אובדן הרישיון, אשר הופקד בידי רשות, שלגביו נקבע בפסיקה כי נדרש להפקידו בידי מזכירות בית המשפט כל אימת שנגזרה על נהג פסילת רישיון הנהיגה [...]".

16. המערער לא הפקיד את רישיון הנהיגה שלו או תחליפו, למרות שהיה מודע לקיומה של הפסילה ולכך שרישיון הנהיגה שלו הופקד בתיק מושא ההליך הקודם. על המערער היה לנקוט בפעולות הנדרשות על פי דין ומשלא פעל על פי הוראתן לא הסתיימה תקופת הפסילה.

17. הסוגיה נידונה לאחרונה ברע"פ 6928/18 כלפון נ' מדינת ישראל (7.10.18), עת נקבע -

"מעבר לדרוש אוסיף כי תקנות התעבורה (תיקון מס' 6), התשע"א-2011 הבהירו את המצב המשפטי בעניין שלפניי, כך שנוספה תקנה 557(ה) הקובעת כדלקמן:

"המציא בעל הרישיון את הרישיון לרשות לפי חלק זה, וחלה עליו, בשל פסילה אחרת, חובה להמציא פעם נוספת לרשות לפי חלק זה, ימציא לה אישור על ההמצאה הקודמת, שנתנה לו הרשות שלה המציא את הרישיון, ומירוץ תקופת הפסילה הנוספת לא יתחיל לפני שהמציא את האישור כאמור."

בדברי ההסבר לתקנות התעבורה (תיקון מס' 6), התשע"א-2011, כפי שהוגשו לעיון ועדת הכלכלה ביום 27.2.2011, מבהיר מחוקק המשנה את כוונתו כדלקמן:

"מוצע לקבוע כי מקום בו הוטלה על נהג פסילת רישיון, ורישיונו כבר מופקד באותה העת, יפקיד לצורך הפסילה החדשה, אישור ההפקדה הקודמת, זאת על מנת שיהיה מעשה פעיל מצידו של הנהג, של ריצוי הפסילה, וחישוב תקופת הפסילה לא יתחיל לפני מועד הפקדה זו."

כאמור בדברי ההסבר, הגיונה ותכליתה של תקנה זו בצידה - חיוב מעשה אקטיבי-פורמלי של הנהג לשם תחילת תקופת הפסילה, וזאת בדרך של הפקדת רישיון או אישור הפקדה במקרה של הפקדה בהליך קודם.

דברים אלו גם מבהירים את ההבדל בין עניין ג'אבר שהוזכר בבקשה לעניין שלפני. בעוד שהמבקש בעניין ג'אבר ביצע פעולה אקטיבית של הפקדת הרישיון בהליך שהתנהל בעניינו, הרי שלא כך באשר למבקש שבפניי. הניסיון ללמוד מהפקדת רישיון לרשויות שונות באותו הליך כבעניין ג'אבר להפקדה לאותה הרשות בהליכים שונים כפי שמציע המבקש אין לו על מה לסמוך, ואיננו תואם את תכלית התקנה."

בעניין דומה נפסק בע"פ 5981/15 מדינת ישראל נ' סלוצקי (5.7.16) -

"על המשיב הושת עונש פסילת רישיון נהיגה ביום 11.9.2013. קרי, ביום זה החלה לחול פסילת רישיונו. ברם, המשיב לא טרח לעשות את המוטל עליו ולהפקיד את רישיונו כנדרש. דהיינו, מחדלו זה נופל בגדר סעיף 42(ג)(1) לפקודת התעבורה ומשכך מניין תקופת הפסילה שהוטלה עליו ביום 11.9.2013 טרם החלה. לפיכך, נהיגתו של המשיב ביום 7.3.2015, במסגרת מעשיו המתוארים בכתב האישום, הינה נהיגה בזמן פסילה והיא אסורה על פי סעיף 67 לפקודת התעבורה. קביעת בית המשפט המחוזי כי יש למנות את תקופת פסילת הרישיון של המשיב מבלי שהפקיד את רישיונו כנדרש אינה יכולה לעמוד. קביעה זו מנוגדת ללשונו המפורשת והברורה של סעיף 42(ג)(1) לפקודת התעבורה. קביעה זו אף מנוגדת לתכלית הענישה, שמטרתה להרתיע את המשיב ועברייני תנועה נוספים מביצוע עבירות תעבורה חמורות, אשר יש בהן כדי לסכן את שלום הציבור [השוו לדברים דומים שנקבעו לעניין סעיף קטן 42(ג)(2): ע"פ 4564/07 מדינת ישראל נ' חכים (4.12.2007); ע"פ 2965/13 מדינת ישראל נ' אלרפעה, פסקה 25 (2.7.2014)]. יתרה מכך, לא יעלה על הדעת כי המשיב יזכה למחיקה של תקופות פסילת רישיון שהושתו עליו באמצעות צבירת עונשי פסילה חדשים. תוצאה לא רצויה שכזו עלולה לתמרץ נהגים עבריינים שלא להפקיד את רישיונם ובכך להביא להמשך חשיפת הציבור לאותה התנהגות תעבורתית חסרת אחריות ומסוכנת [...]".

18. טענת ב"כ המערער שובת לב היא. אף קיים הגיון רב בממשקי המידע בין הרשויות והמזכירות השונות, הן של כל רשות ורשות והן בין רשות אחת לרעותה. עם זאת, דומני כי קבלת בקשת ב"כ המערער תהווה מעין חקיקה שיפוטית ועל טענות מעין אלו לקבל מענה בחקיקה או בחקיקת המשנה. כשלעצמי סבורני כי יש משמעות לכך שנהג שרישיונו נפסל נדרש לעשות מעשה אקטיבי על מנת שיתחיל מנין ימי הפסילה ואף יסתיים בהמשך, בהתאם לתקופת הפסילה השיפוטית שנקבעה בגזר דינו. מעשה אקטיבי זה יכול מטבע הדברים אף לייתר התדיינויות לעתיד לבוא.

19. אעיר כי המערער טען שפעל בתום לב ואין לבוא עמו חשבון על חוסר הבנתו, על העדר התעמקות באמור בגזר הדין, ועל כך שטעה בהיסח הדעת שעה שלא הפקיד את רישיון הנהיגה או תצהיר כתחליף, נוכח היות הרישיון מופקד בגין ההליך הקודם (פ"ל 9814-08-15).

עיון בגזר הדין שניתן בהליך הקודם מגלה כי המערער נתן את הדין באותו הליך ביום

20.11.16. בגזר הדין ציין בית המשפט כי "חרף העובדה כי ביום 11.7.13, נפסל בנוכחותו מנהיגה, לפרק זמן של חודשיים, על ידי בית משפט לתעבורה בנצרת. הנאשם לא הפקיד את רישיונו עם תחילת הפסילה. באותן נסיבות, נהג הנאשם גם ללא ביטוח בר תוקף".

אם כן, נראה שאין מדובר בפעם הראשונה בה נפסל המערער מלנהוג אך נמנע מלהפקיד את רישיון הנהיגה. ברי כי נוכח חטאי העבר היה על המערער להקפיד על קלה כעל חמורה, והיה עליו לדעת כי לאי הפקדת רישיון הנהיגה קיימות השלכות משמעותיות וממשיות.

20. כן יוער כי הבקשה הראשונה הוגשה לבית משפט קמא לאחר שחלף המועד להגשת הערעור ולמרות שנדחתה לא הוגש ערעור. המערער הגיש בקשה לעיון חוזר ובכך יצר לכאורה מועד נוסף לסיום ההליך ממנו החל למנות את מנין הימים עד להגשת הערעור. ספק בעיני אם יש לקבל דרך הילוך זו ולא לחינם הביע בית משפט קמא את מורת רוחו על הגשת הבקשה לעיון חוזר. לא מן הנמנע כי היה על המערער להגיש בקשה להארכת המועד להגשת ערעור, אם כי אין לקבוע מסמרות.

21. על יסוד כל האמור, איני סבור כי נפלה שגגה בהחלטות בית משפט קמא שניתנו בגין בקשותיו של המערער ולא מצאתי עילה להתערב בהן.

22. אין בידי אפוא להיעתר לערעור.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהיעדרם.

המזכירות תשלח עותק לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, ג' כסלו תשע"ט, 11 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.